

9 Loire-Atlantique en Nouvelle-Aquitaine

9.1 De kust

9.1.1 Loire Atlantique – Pays de la Loire

De kust van Pays de la Loire strekt zich uit van La Turballe tot La Rochelle. Het land wordt doorsneden door de rivier de Loire, de pilaar van het Loiredal, die rechtstreeks naar de Atlantische kust stroomt. Zowel noordelijk (Côte d'Amour) - als zuidelijk (Côte de Jade) van de monding van de Loire liggen enorme stranden en verborgen kleine kreken! Van de wilde kust bij Croisic tot aan het brede strand van Saint-Brevin-les-Pins aan de monding van de Loire. En van Saint-Brevin tot aan Pornic.

De wilde kust van Croisic is beroemd om de schoonheid van zijn rotswanden (net als in Batz-sur-Mer) met talloze inhammen en grotten.

Saint-Brevin-les-Pins is het onmisbare strand aan Atlantische kust, met 8 km zacht zand, talloze voetpaden en het bos komen zowel wandelaars als zwemmers hier aan hun trekken. Het is ook een populaire plek voor windsurfers en kitesurfers.

Zuidelijk van Loire-monding liggen supercharmante verborgen hoekjes. Bijvoorbeeld Pornic, een kleine badplaats met een aantal mooie kleine strandjes in geheime inhammen die je te voet kunt ontdekken zoals Plage d'Étang, Plage du Porteau en Plage des Sablons. Tot aan de levendige badplaats La Bernerie-en-Retz vind je grotere stranden.

Nouvelle-Aquitaine – Charente-Maritime

Tussen de Loirestad Nantes en de kustplaats Biarritz in het zuidwesten van departement Pyrénées-Atlantiques ligt het zonnigste deel van de Franse westkust: de Côte de Jade en

de Côte de Lumière, bekend als de Vendée-kust. Een gebied dat voor de vakantieganger van alles in huis heeft: brede zandstranden, grillige rotsen, prachtige eilanden, havenstadjes, vissersdorpjes, mondaine badplaatsen, zoutpannen, oesterbanken, cultuur en natuur. Dit gebied heeft ook haar eigen wijnen, zoals bijvoorbeeld de Muscadet, een droge witte wijn, of natuurlijk de rode Bordeaux- wijnen (bijv. Médoc en Graves).

9.2 De Geschiedenis

9.2.1 Pays de la Loire

Deze bijzondere regio kent een rijke geschiedenis. Door de eeuwen heen heeft de regio veelvuldig te maken gehad met invallen van de Noormannen. Het is dan ook niet voor niets dat er in de loop der eeuwen talloze kastelen zijn gebouwd langs de oevers van de rivier Loire. De regio was tijdens de middeleeu-

wen in het bezit van de Engelse kroon. Halverwege de zestiende eeuw werd de regio, samen met de regio Bretagne, echter definitief bij Frankrijk gevoegd. De regio vergaarde door de eeuwen heen veel rijkdom dankzij de handel. Zo kende de stad Nantes in de achttiende eeuw een zeer voorspoedige periode dankzij de inkomsten uit de overzeese handel via haar haven. Mede dankzij deze voorspoedige periode heeft de regio haar oorspronkelijke karakter door de eeuwen heen weten te behouden.

9.2.2 Aquitaine

In het verleden was Aquitanië achtereenvolgens een Romeinse provincie, een koninkrijk en een hertogdom. De naam, die waterrijk gebied zou betekenen en afgeleid is van het Latijnse aqua (water). Het gebied tussen Garonne, de Pyreneeën en de Atlantische Oceaan werd in 56 v.Chr. door de Romeinen veroverd. Het gebied tussen de Loire en de Pyreneeën kreeg de naam Aquitania, de bewoners werden Aquitani genoemd.

In de 5e eeuw kregen de Visigoten Aquitania toegewezen door de Romeinse keizer. Toulouse werd de hoofdstad van het koninkrijk, waarbij ze officieel regeerden als keizerlijk stadhouder. In 507 werden zij door de Franken van Clovis verdreven en werd Aquitanië bevrijd van de ariaanse Visigoten, die andersdenkende christenen onderdrukten.

In 587 veroverden de Vascones (Basken) het gebied tussen Garonne en Pyreneeën en stichten er het hertogdom Vasconia (Gascogne). Het gebied ten noorden van de Garonne werd in 632 tot 768 het eerste hertogdom Aquitanië met hoofdstad Toulouse. Het gebied werd in deze tijd voortdurend geplunderd en gebrandsticht door de Moren, die invallen uitvoerden van over de Pyreneeën.

De Islam verslagen

Hertog Odo zocht steun bij zijn oude vijanden, de Franken, en stuurde een delegatie naar hofmeier Karel Martel. Hun gezamenlijke vijanden waren nu de Moren en de dreigende islam; het christendom kwam in gevaar voor West-Europa. Karel Martel trok met een groot leger van Frankische edelen, soldaten, poorters, burgers en boeren naar het zuiden. Op 25 oktober 732

vond de slag plaats tussen Poitiers en Tours. Hertog Odo voerde de Visigoten aan die met felle charges op de Moorse ruitery inbeukten. De Franken bleven pal, als een granieten muur staan en sloegen elke Moorse aanval, met grote verliezen voor de Moren, af. Het Moorse kamp werd in brand gestoken door de Franken. De Moorse aanvoerder, Abd-el-Rhaman, besloot het kamp te ontzetten en hun geplunderde schatten nog te redden, maar het was te laat. Abd-el-Rhaman werd omsingeld door Frankische ridders en van zijn paard geslagen. Hij werd op de grond door tientallen speren doorboord en doodgetrapt door de paarden. 's Avonds was de hemel verlicht door het brandende Moorse kamp, zodat de christenlegers hen zagen wegvlugten naar de Pyreneeën en was Europe veilig voor de invloed van de Islam.

Van 1154 tot 1453 viel Aquitanie, net als Normandïe en Bretagne, onder Engels bestuur maar na de val van Bordeaux werd Aquitanie een Franse provincie. Op 1 januari 2016 werden de departementen Aquitaine, Limousin en Poitou-Charente samengevoegd onder de naam Nouvelle-Aquitaine.

9.3 22 augustus, van La Trinité naar La Turballe, 23,6 mijl.

Vandaag verlaten we Bretagne en komen we in het Pays de la Loire. Het was hier in één woord overweldigend: van de zowat Caraïbische eilanden tot de imposante kliffen.

We staan op tijd op - Annelies is al een tijdje wakker – en we nemen een snel klein ontbijtje en vertrekken om 10:00 naar La Turballe. Het wordt weer “Yanmar-zeilen” (is motor erbij). De zee is spiegelglad en melkachtig lilagrijs van kleur. In de verte zien we regenbuien aan ons voorbijtrekken in de vorm van gordijnen. Even later moeten ook wij eraan geloven in miezerregen. De haven binnenvarend in toenemende buiigheid komen we aan in La Turballe. We leggen de Skadi vast binnen een kleine vierkante kom van steigers, bedoeld voor bezoekers. De havenmeester komt vragen of we het schip willen omdraaien, we begrijpen niet goed welk nut dat zou hebben, maar we geven onze medewerking maar.

Na wat opruimen en een drankje stellen we de katten op hun gemak en belonen hen. Dan volgt het verplichte bezoekje aan de Capitainerie en we lopen meteen op verkenning naar

het dorp. Toevallig is er markt en we zoeken al een poos naar hemdjes zonder mouwen voor Peter. We komen steeds mouwloze shirts met afschrikwekkende afdrukken van Japanse tekenfilms tegen of van Samoerai, Kung Fu-vechters of van gevaarlijke sabeltandtijgers (niet veel jaren later wordt dat alles een mode in tatoeages – gaan we dus niet doen), maar een béétje smaakvol shirt is er nog steeds niet bij. Een dorp van niks en meteen wel een prachtige chanderley, onze monden vallen open. We nemen even de tijd om deze luxe, zeer goed uitgeruste winkel door te lopen.

Bij het VVV halen we informatie over de busverbinding naar Saint-Nazaire. Een lieve assertieve jongedame met hálló - een enorm décolleté kan het ons (alleen in het Frans) vertellen. Bij thuiskomst gaat Annelies er maar eens over broeden hoe we met overstappen in het gehucht moeten komen. Het is op zondag wel erg moeilijk: ofwel je kan slechts 1 uur in Saint-Nazaire zijn wil je de goede busverbinding terug halen, of je moet er 5 uur extra ronddwalen. We passen ons plan aan. Maandag gaan we naar Saint-Nazaire; zondag houden we een huiselijk dagje op de Skadi.

Haven terrasverhaal:

Niet helemaal in de haven maar wel op de terrassen bij de haven: wanneer we rondlopen over een klein marktje begint het heel hard te regenen. De eigenaar van het restaurant met de toepasselijke naam “Tante Marie” wil het water van de zonneschermen af laten lopen en drukt het zonnescherm omhoog en het water gutst er af, precies op de plek waar gasten zitten. Een “foutje-bedankt” gevalletje. Wij aanschouwen dit op een veilige plek binnen, een eind van de open pui af. Niet veel later denkt tante Marie het scherm maar op te halen en ze gaat tegen de gevel staan terwijl ze dit doet. Je kan erop wachten: als het scherm zowat is opgerold valt een zee van water over haarzelf heen.

9.3.1 La Turballe en het kerkje van Trescalan

Op de fiets rijden we naar Piriac om wat van de mooie Guerandekust te zien. Gescheiden door de historische vissershaven (Turballe is vermaard om de sardinevangst en ansjovis), liggen langs de 11 km lange kustlijn 2 stranden die toegankelijk zijn voor liefhebbers van ontspanning, zwemmen en watersporten. In het noorden, bevinden zich grotendeels inhammen met kleine rotsachtige massieven. Het fietspad loopt niet vlak langs de kust vanwege de direct aan de kust gebouwde villa's (goede plek natuurlijk) en pas bij Piriac hebben we weer zicht op het strand.

Piriac is een “kleine stad van karakter” en nodigt uit om te ontdekken. Het dorp

is de thuishaven van oude granieten huizen, sommigen meer dan 300 jaar en het heeft bekende schrijvers geïnspireerd, zoals Zola, Daudet of Flaubert. Het heeft een doolhof van kronkelende straatjes, steegjes en pleinen met mooie bloemen, hortensia's en stokrozen.

Aan de 9 km lange kustlijn bij Piriac zijn, door de grillen van de oceaan, bogen van zandstranden, baaien en kliffen gevormd. Er zijn kustpaden die uitnodigen tot wandelen, een visershaven en een jachthaven. Annelies had iets gelezen over een kerkje in Trescalan waar je vanuit de toren zicht hebt op de Loire delta en de Vilaine delta. En na wat zoeken vinden we het bewuste kerkje.

In de 17e eeuw liepen de mensen van La Turballe, Trescalan en Clis kilometers door weer en wind naar religieuze diensten in Guérande, meestal te voet, op slecht onderhouden wegen. In 1698 stelden de dorpelingen van Trescalan een petitie op om een kapel te bouwen op de top van de heuvel. De kapel werd gebouwd en gewijd aan Onze Lieve Vrouw van Barmhartigheid. Elk jaar, op de avond van 22 september wordt er een Rozenkrans gebeden en wordt er een speciaal lied ter ere van de heilige gezongen.

Anne van Bretagne hield van de Guerandaisegrond. In 1505 gaf ze een genadegift door het aanbieden van drie kronen als lelies die eeuwenlang gedragen werden door de bruiden van Blanc land. Guérande werd versierd met een gouden kroon, Saillé met een zilveren en Trescalan en een verguld koperen kroon. De eerste twee zijn verdwenen tijdens de revolutie, maar van Trescalan bestaat nog steeds. De geschiedenis leert ons dat deze kroon van de 15e eeuw werd gerestaureerd in de 19e eeuw.

Door de eeuwen heen verslechterde de staat van de kapel en werd onbegaanbaar. In 1852 werd de huidige kerk gebouwd op de plaats van de oude kapel. De toren met een hoogte van 33 meter boven de grond is 45 meter boven het niveau van de zee. In het oorspronkelijke gebouw werd de toren in de top

afgewerkt door een koepeldak. Vanaf het platform heb je bij helder weer een compleet overzicht van het landschap dat zich uitstrekt van de monding van de Loire tot dat van de Vilaine op zee en kunt u het grote Briere zien. Om dit platform te bereiken moet je de trap van 110 stappen beklimmen.

Na het betalen van wel 1 Euro entree krijgen wij een privégid met, een jongen van ca 16 jaar die ons in snel Frans en gebrekkig Engels uitleg geeft over de historie van de kerk en over het uitzicht vanaf de toren.

Fleur de Sel

Door het landschap fietsen we naar de Salines, de zoutvelden ten zuiden van La Turballe, nabij Guerande. Fleur de Sel (letterlijk zoutbloem) is een speciaal soort zeezout met een fijne kristalstructuur. Het Fleur de Sel van deze zoutvelden wordt ook verkocht onder de naam “Keltisch zeezout”. De winning vindt plaats in twee stappen. De eerste keer wint men alleen de bovenste laag van het gekristalliseerde zout van de zoutbekkens. Dit handwerk is tijdrovend en per vierkante meter kan men slechts enkele grammen winnen (afhankelijk van omstandigheden). Omdat het zout is dat nog maar net gekristalliseerd is heeft het een fijne kristalstructuur. Vervolgens wint men bij de tweede keer het grove zout, dat is het lageregelegen zout met grotere kristallen vlak bij de bodem. Na winning wordt het zout nog gedroogd. Maar de droging is niet volledig. Fleur de Sel behoudt nog zo’n 5% vochtigheid, wat ook bijdraagt aan het karakter.

De gunstige omstandigheden voor het winnen van Fleur de Sel zijn slechts gedurende een maand per jaar aanwezig (van half juli tot half augustus op het noordelijk halfrond).

Fleur de Sel is zeer wit. Het grove zout, de “gros sel” dat in dezelfde zoutpannen gewonnen wordt is enigszins grijs door de kleideeltjes van de bodem van de zoutpan die ook in het zout terechtgekomen zijn.

Vastgesteld is dat in fleur de sel een extreem halofiele microalg voorkomt, de *Dunaliella salina*, een microalg die in extreem hoge zoutgehaltes kan overleven. Deze bacterie zou verantwoordelijk zijn voor de lichtroze tint en de lichte viooltjesgeur van Fleur de Sel. Fleur de Sel bevat net als andere zeezouten meer mineralen dan keukenzout. Het wordt meestal verkocht in afgesloten kleine bussen. Door zijn relatieve schaarsheid is Fleur de Sel een van de duurste zouten en volgens sommigen in culinair opzicht ook het beste.

9.3.2 La Turballe in de storm

De afgelopen nacht zijn we door de storm en stortbuien redelijk wakker gehouden en in de loop van de ochtend trekt deze aan tot windkracht 9 - 42,8 knopen

wind in de haven gemeten - met veel regen. De Bimini staat nog uit en met behulp van een aardige Franse buurman rollen we deze op.

Dit weer nodigt thuis en hier uit om naar de zee te gaan kijken en we nemen foto's van de golven. Daarna zoeken we de laverie en doen weer eens de tijdrovende was. Op twee oude vastgeketende plastic stoelen (iemand zou ze misschien wel willen stelen) zitten twee Franse dames te wachten tot hun wasjes klaar zijn. Gezellige tantes van 70 met blond respectievelijk roodgeverfd haar, en ons wordt in rap Frans verteld dat wij nog niet aan de beurt zijn want "un monsieur" heeft daar zijn tas wasgoed al neergezet en hij kan ieder moment terugkomen. Dit wordt nog eens herhaald en de buurvrouw bevestigt dit ook 2 keer. Gelukkig is het ons nu 4 keer verteld zodat we nu alle zinnen bij elkaar hebben en begrepen hebben. Een van de dames komt ook nog even aanwijzen welke machine het snelste klaar is, maar ja, wij moeten nog wel wachten tot de monsieur zijn was heeft gedaan. Annelies zegt: „ Vous parlez très vite.. “. De blonde tante zegt: „mais oui oui oui!” En knikt er instemmend bij en haar volgende verhaal gaat net zo snel. De wasmachine wil niet open en de dames alsmede Peter en Annelies buigen zich over het technische probleem, waarbij de dames tegen elkaar 4 x vertellen hoe vreemd het is dat de machine niet opengaat maar Peter en Annelies calculeren een paar minuten wachttijd vanwege het veiligheidsslot in. Dit zeggende tegen de gezellige tantes wordt daar weer flink bij geknikt. „ Oui oui oui!” Maar het is toch wel vreemd want die andere opende wel en ze gaan er toch met elkaar over in discussie.

Door een auto aangereden

Omdat we steeds moeten wachten tot de wasmachines klaar zijn en daarna de droger, fietsen we tussendoor even naar de Super-U. Met windkracht 8 tegen, maar geen probleem (e-bike) en terug ga je dan "vliegend". Dit kleine dorp heeft een ingenieus grote Amerikaanse-steden-systeem van eenrichtingsverkeerstraten, op het massatoerisme ingesteld, en om niet òm te rijden zijn we burgerlijk ongehoorzaam en negeren we het ronde rode bord met de witte streep. Het is een klein straatje en komt uit op een klein kruispunt. Daar komen toevallig wel 2 auto's aan. We stopten netjes om ze de ruimte te geven. Groot is de schrik en groot is de verbazing en consternatie want Annelies wordt expres aangereden.

De automobilist, die blijkbaar een les wil leren, staat op de kruising opgesteld om rechtdoor te gaan maar keert abrupt zijn stuur om, om de hoek om te gaan en hij ramt de fiets van Annelies. Dan rijdt hij zelfs nog even kort door en raakt het been van Annelies. Woedend komt de man zelf de auto uit in het Frans ver-

tellend dat wij zo gek zijn in een eenrichtingsstraat te rijden en dat hij ons niet zag natuurlijk. We hebben onze telefoon niet bij ons en kunnen geen foto maken of politie bellen. Het wordt een ruzie in Frans, Engels en Nederlands. De man schreeuwt vermanend en boos tegen ons. En of Annelies dan ietsel heeft? Annelies heeft slechts pijn aan het dijbeen. De man stapt, in nog steeds bestraffende taal tegen ons, in zijn auto en gaat aan de haal. Eerst hard achteruit terug de hoek om en dan rechtdoor de kruising over.

Annelies roept trillend in verbijstering om hulp en roept het kentekennummer luid wel 5 x over straat en naar Peter met de woorden: onthoud het Peter! Een andere automobilist heeft het ongeluk niet gezien en kan geen getuige zijn maar gelukkig heeft Annelies, noch de stevige e-bike geen ietsel opgelopen, zo te zien op het eerste gezicht.

Nadat we, na een kop koffie in een café om de wonden te verzachten, bij de Laverie aankomen, Annelies nog trillend en vol ongeloof, horen we roepen. De automobilist komt uit het niets aanrennen. Hij vertelt dat hij ons zijn mobiele nummer wil geven in geval Annelies ietsel blijkt te hebben. Er volgt een ruziënd gesprek waarbij Annelies vraagt of hij gek is geworden om zomaar een toerist aan te rijden. Waarschijnlijk is dat het en het roepen van zijn kentekennummer dat hem tot de gedachte had gebracht ons op te zoeken, want dat hij anders wel eens in grote moeilijkheden zou kunnen komen. De schrik blijft nog een dag en een nacht. Wat bezielt mensen toch om zover te gaan je aan te rijden. Wat bezielt mensen toch om elkaar maar lesjes te leren thuis, in het verkeer of in het buitenland.

We gooien het op de Franse mentaliteit maar deze verkeersziekte heerst natuurlijk overal, al hebben we in ons hele leven nog niet meegemaakt dat het leren van een lesje in het verkeer ook zo ver ging als het werkelijk expres aanrijden.

9.3.3 La Turballe

La Turballe is een relatief jonge stad, die pas in 1865 is gesticht maar de geschiedenis van de stad is veel ouder. Tot aan het begin van de negentiende eeuw was het grootste deel van de bevolking geconcentreerd in een cluster van dorpen op de terrasvormige heuvels als losse agglomeraties maar wel als een gemeenschap. Deze dorpen, een tiental, zijn nu de wijken van La Turballe en zijn verdeeld over de scheidslijn tussen de twee belangrijkste aandachtsgebieden van de activiteiten van het grondgebied: de agrarische zone op het plateau, de kwelders aan de voet. Deze twee sectoren vormen gezamenlijk het grootste deel van de beroepsbevolking. Veelal zoutarbeiders en boeren. Op dit moment is La Turballe nog steeds een dorp van een paar visfamilies.

La Turballe had geen grote haven maar slechts een bescheiden vissershaven. Maar in de 19e eeuw zag La Turballe zijn echte uitbreiding met de ontwikkeling van de conservenindustrie. Toen in Nantes de eerste sardines conservenfabrieken werden opgericht, werd in La Turballe de eerste conservenfabriek op de visgronden ingericht, begin 20e eeuw.

Havenverhaal:

De bezoekersplek in de Marina is een vierkant van steigers waar je als passant moet aanleggen, 2 of 3 dik. In het midden is een klein steigertje wat geen verbinding heeft met de kant. Er ligt daar een Etap 23 en soms zien we een hoofd

uit het luik van een triest kijkende meneer. Zo te zien heeft hij geen Dinghy en we denken dat hij inderdaad 2 dagen moederziel alleen op zijn bootje heeft gezeten zonder aan de kant te kunnen.

Overigens blijkt Wifi ook hier weer een probleem, soms is er verbinding maar meestal niet. We denken dat door de harde wind de Franse Wifi signalen afbuigen en niet bij de Skadi kunnen komen. Verzin het maar....

9.3.4 Saint-Nazaire

Vandaag, na een stormachtige dag met constant gefluit van de wind tussen de masten in de haven en een nacht met de katten die ook storm in hun hoofd hadden, vroeg opstaan d.w.z. 07:45 vorig jaar deze tijd zat Peter al 2 uur in de trein en Annelies was op weg naar haar werkgever met het autootje.

De katten

Odin miauwt al 2 ochtenden tussen 05:00 en 06:00. Gisteren is Annelies gaan kijken nadat het gemauw niet om aan te horen was en de hele tent lag overhoop, zijn deken op de voerbak. Vanmorgen waren de kussens van de zitbank (moet je toch kracht voor hebben want ze zitten met klittenband vast) eraf getrokken en was de inhoud van keukenkastjes eruit gehaald. Annelies riep: „ben je nou helemaal gèk geworden!” En ze stoven uit elkaar, Freija onderdanig plat en respectvol opkijkend en Odin met ogen van: „ik weet van niks”. In een hoek.

We verlaten de boot in geordende staat om 09:20 voor de bus naar Saint-Nazaire, stad van scheepsbouw en luchtvaartindustrie. Onderweg komen we langs de prachtig gerestaureerde stadsmuren van de citadel van Guerande. Het lijkt Carcassonne wel.

In Saint-Nazaire lopen we vanaf La Gare naar de haven, en de eerste indruk is dat dit weer een typische naoorlogse in de jaren vijftig herbouwde stad is, zonder wezenlijk hart en het enige dat is overgebleven van vroeger is de naar-geestige enorme U-boot bunker.

Bunker voor onderzeeboten

Direct na de val van Frankrijk, nam de Duitse Kriegsmarine haar intrek in Saint-Nazaire. Toen in oktober bleek dat de Slag om Engeland in de lucht was verloren voor de Duitsers, kreeg de Duitse marine de opdracht om het eiland te isoleren. Grote aantallen duikboten, de U-Boote, zwermde uit om bevoor-

radingschepen onderweg naar Groot-Brittannië te onderscheppen. Saint-Nazaire werd één van de vijf havens aan de Franse kust die voorzien werd van een enorme bunker om de duikboten in onder te brengen voor onderhoud en bevoorrading. In maart 1941 werd begonnen met de bouw. Tegenover de oude oostelijke sluis werd eerst een damwand geslagen. In totaal werden er 14 ruimtes gecreëerd waarin 20 U-boten konden worden ondergebracht.

De enorme bunker heeft een breedte van 299 meter en is 124 meter diep, met een hoogte van 18 meter. Opvallend is de dakconstructie. Om deze bomvrij te maken worden er verschillende lagen aangebracht. Tot juni 1944 wordt aan het dak gewerkt. Van dok 1 tot en met 6 was het dak gereed. Hier werd een laag van halfronde betonnen liggers aangebracht om een eventuele bom tussen te vangen. Door al deze lagen beton liep de dikte van het plafond op sommige plekken op tot 8.75 meter!

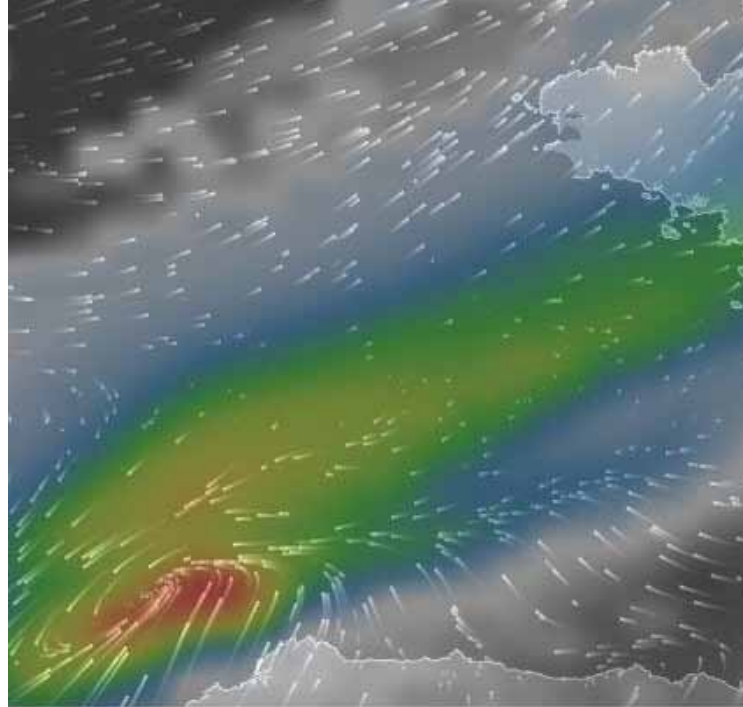
In totaal werd er 480.000 m³ beton gestort. De dokken konden allen worden afgesloten, waarbij de dokken 1 tot en met 8 droogdokken waren. In de dokken 9 tot en met 14 konden twee duikboten naast elkaar afmeren. Het complex werd gebruikt door het 7de U-Boote Flotilla uit Kiel vanaf januari 1941 en het 6de Flotilla uit Danzig vanaf februari 1942.

Wij bezoeken de onderzeeër Espadon, de eerste Franse duikboot die onder het Noordpool-ijs is doorgevaren. Een audio-visuele tocht door de claustrofobische duikboot geeft een diepe indruk van het leven aan boord van 65 mannen....

9.3.5 La Turballe en te veel regen

We overwogen gisteravond om vandaag naar Pornic te varen i.p.v. een bezoek aan de middeleeuwse stad Guerande, wiens charme ons opeens opviel tijdens de busrit vanaf Saint-Nazaire terug naar La Turballe, maar het stroomt nu van de regen. Op Windity blijkt dat wij precies in een - vanuit Biskaje komende - hele smalle strook regen liggen terwijl de rest van Europa droog is.

Het is 16 graden. Sommige mensen blijven hardnekkig in korte broek lopen, maar Annelies is blij dat ze laarsjes bij zich heeft en de Hollandse regenjas. Peter loopt in..... slippers zoals we gewend zijn. Odin kruipt onder een deken, Freija heeft 1 poot op de kunstgrasmat gezet en is even op het schuifdak van de kuip geklommen, maar vindt er niets aan. Ze kruipt eveneens in haar vachten mandje op de bank. Meerdere Franse schepen die op terugweg zijn naar hun thuishaven zijn, blijven liggen. We besluiten dan toch later vandaag een bezoek te gaan brengen aan middeleeuws stadje Guerande als het wat minder gaat regenen.

Naast de Wifi heeft nu ook de elektriciteit het begeven in de haven. De monteur komt waarschijnlijk na zijn lunchpauze die over een half uur begint en 2,5 uur duurt. Haren föhnen gaat het dus niet worden. Dan misschien schoenen kopen? Helaas de winkels zijn dicht tot 14:30 en de bus rijdt in de pauze maar 1 x per 1 uur + 40 minuten. Wat hebben we het met zijn allen toch goed in Nederland in de Randstad. Gelukkig hebben we gisterenavond water getankt, in geval dat óók tijdelijk niet geleverd wordt. Buiten staat wel al een emmer regenwater klaar. Voor het geval dat....

9.4 28 augustus, van La Turballe naar Pornic, 28,3 mijl

Atlantische hoeden in het water, zo zien de enorme kwalen eruit. We vertrekken om 11:00 uur naar Pornic. Het is een prachtige zonnige dag, na 5 dagen storm tot windkracht 10 en aanhoudende regen. Geen dolfijnen maar we worden opeens omringd door reusachtige kwalen. Uit het niets doemen ze op. Ze zijn wel een meter lang. Helaas blijft de vishaak en paravaan van Peter in een kwal hangen en breekt af.

De zeepaddenstoel wordt ook wel bloemkoolkwal genoemd. In tegenstelling tot de andere soorten is het een bolle kwal, met een blauwe kleur. Ze kunnen zo groot als een voetbal worden. Deze kwal heeft geen tentakels. Zijn acht vangarmen zijn wel goed zichtbaar. Deze hangen vanaf de mondopening naar beneden en zien eruit als een bloemkool. zeepaddenstoelen steken niet.

9.4.1 Pornic en de drukte

Aangekomen in Pornic fietsen we naar het met toeristen overspoelde stadje. Mensen steken plotseling straten over, te veel auto's, kinderwagens op zebra's, wandelende boulevardbezoekers waar je niet langs komt en ook nog een hoogst onvriendelijke mevrouw van het Tourist Office, eentje die het na 3 maanden wel gehad heeft met toeristen en juist bij ons even uit haar dak gaat. Vive La France.

Annelies ontgaat totaal het plezier en ze wil nog maar 1 ding: terug naar de rust op de boot die in zijn eentje aan Ponton F ligt afgemeerd, aan het eind van de steigers, rustig achter de haveningang. Peter zegt: volgens mij eindigen wij ooit op een Atol, gewoon met zijn tweetjes, als je die drukte nu al zo zat bent. De Skadi ligt uit de wind in de zon en die schijnt vandaag op het achterdek tot 20:30.

Pornic heeft zich ontwikkeld rond de haven. Oorspronkelijk was het slechts een bolwerk van 7 hectare, maar met de annexatie van het domein Mon Plaisir werd het oppervlakte verdubbeld en vervolgens werden de 15 hectare van de stad Sainte-Marie-sur-Mer in 1791 toegevoegd. Met de annexatie van Sainte-Marie en Clion-sur-Mer, werd het totaal 153 hectare rond de haven, en door de fusie met de twee aangrenzende gemeenten in 1973 werd de stad meer dan 10.000 hectare groot. In de 17e eeuw was de kust de bakermat van de visserij op kabeljauw.

Pornic is bekend om zijn kasteel in de oude haven. Je kunt er op een vlonder door de haven om het hele kasteel heen lopen. De aangrenzende oude binnen-

stad met de oude markthallen heeft hier en daar trappen en stijgende en dalende straatjes, want Pornic ligt op graniet rotsen. Pornic heeft hierdoor een Bretonse uitstraling. Sterker nog: tot in de jaren 60 maakte het deel uit van Bretagne en was Nantes tot die tijd de Bretonse hoofdstad.

In tegenstelling tot veel badplaatsen leeft Pornic het hele jaar door. Er is voor iedereen wel wat te zien en te doen. Vanuit de haven lopen de smalle straten terug naar het dorp. Op deze heuvel zijn de huizen gebouwd voor zeelieden, timmerlieden schipbouwers, touwslagers, tuigage en zeilenmakers. Na verloop van tijd is de haven dichtslibt.

De hydrotherapie die zich rond 1930 ontwikkelde, door de geneeskrachtige werking van de ijzerhoudende waterbronnen, die 20 jaar eerder waren ontdekt, maakte het voor Pornic mogelijk om de charme van een badplaats en dat van een spa te combineren. De stad ontwikkelde rond de haven hotels, casino's, badhuizen en villa's. Deze zijn omgeven door prachtige tuinen, die het uiterlijk van de granieten rots, genaamd Barrens, welke overdekt was met Gaspeldoorn, compleet veranderde. In 1836 werd de plaats Gourmalon, op de linkerover van de haven bij Pornic gevoegd. Daarmee werd een district van burgerlijke villa's met een zeer specifieke oorspronkelijke architectuur geboren.

Pornic zomergevoel en fietstocht Jadekust

Het is een prachtige dag, het zomergevoel heerst alom, ook bij ons. We hebben nog niet zoveel zomer gehad met geen kil windje en temperatuur boven de 22 graden, vandaag wel. De luxe van het niet hoeven, maakt de ochtend heel relaxt, met het proberen bij te

werken van de website maar internet is hier ook heel slecht. Aan het eind van steiger F is helemaal geen internet. Af en toe waait internet over maar dat duurt een paar minuten. Niet alleen Wifi maar ook de tijd vliegt met het zoeken van informatie over de omgeving, het weer op zee, je bankopdracht doen, thuis is alles zo snel en vanzelfsprekend. Het gaat niet lukken vandaag. Laat het maar los en ga lekker fietsen!

Met de met moeite verkregen kaart van de omgeving gaan we de kustroute zoeken. De weg leidt door een rommelige maar zeer mooie kustomgeving met dennen en mooie huizen en volop mensen die langs de weg een parkeerplaats zoeken om naar het strand van Pornic te komen. Het lijkt Kijkduin wel in hoogzomer. (als Haagse weet Annelies dan nog steeds een geheime lege plek te

vinden) Een fietspad is er niet, maar in tegengestelde richting aan de linkerkant is een witte streep op de weg waar we langs mogen fietsen terwijl auto's inparke- ren en gezinnen en jongeren onachtzaam naar het strand wandelen. Sommige tegemoetkomende auto's gaan de streep in de bocht ruim en met grote snelheid over; het blijft oppassen.

Aan de kust zien we de traditionele visserhuisjes, de pecheries: houten hutjes op palen, voorzien van een kruisnet. Het grote vierkante visnet wordt in het water neergelaten en met een zwengel weer opgehaald. Na wat zoeken tussen weilanden en dor grasland en over grindweggetjes, vinden we geen strandjes, zoals gehoopt. Uiteindelijk nemen we een smal duinvoetpad, en komen de lagergelegen strandjes wel tegen. We blijven volhardend over dit pad fietsen

tussen struiken door, waar wolken muggen dwarrelen. „Deze soort steekt niet hoor”, zegt Peter.

We ontdekken strandje Port Meleu nadat we met de fiets een stukje door een strandje en aangrenzend campingveldje hebben geploeterd. Port Meleu is het begin van een blijkbaar bekende wandelroute, er komen wandelaars in bergschoenen kijken naar het uitzicht. We besluiten op het strand te lunchen en dat wordt meteen de eerste zwempartij in de Atlantische Zee. Peter neemt meteen een duik. Annelies is niet zo van het in zee zwemmen (wat doe je dan op een boot?) maar als een Engelse dame zich niet laat remmen door het grint en wier waar je eerst doorheen moet lopen, besluit Annelies dat een afkoeling toch wel prettig is. Als we onze lunch daarna uitpakken moeten we verkassen want de vloed overvalt ons en ook de Engelse dame die met gesloten ogen gestrekt ligt en een ijzingwekkende gil geeft als het zeewater in 1 golf onverwacht tot aan haar middel komt.

We fietsen door naar Pointe Gildas waar veel wandelaars uitrusten van hun tocht en waar je een mooi uitzicht hebt over de rotsen aan de Jadekust. Veel verder willen we niet gaan, de moerassen in het noorden willen we vanwege de muggen niet bezoeken en we keren huiswaarts via de haven en via rustig en lieflijk stranddorp Prefailles.

30 augustus, van Pornic naar Île d'Yeu, 36,2 mijl en 4 seizoenen

Wat een prachtige dag wederom. Mooi motorweer en hopelijk kan straks het zeil erop als we om het schiereiland Noirmoutier varen. We besluiten in een grote cirkel om de rotsen van Noirmoutier heen te varen want het is laagtij aan het worden plus springvloed-tij en dat zou flink opletten worden op de dieptemeter, als we bij de rotsen komen, misschien leuk en spannend, maar dat is nu niet onze manier van varen.

9.5.1 Het Skadi gevoel

Jeetje wat wordt het lekker warm! Van lieverlee gaan er steeds meer kleren uit totdat rond de klok van enen, wat laaghangende bewolking de zon doet temperen. We varen een nevelachtig gebied in en het wordt steeds grauwer. „Dat wordt straks regenen”, zegt Peter. Annelies staat te rillen en trekt weer lagen kleding aan zelfs de thermo-legging komt onder de jeans. Het zeilpak wordt toch ook maar klaargelegd en mooi op tijd ook want de wind draait van oost 2Bft. naar zuidoost 4Bft. en dan “hoppa” 5Bft. met stoten 6Bft. Peter juicht: Het Skadi-weer! En de boot vliegt door het water.

Dan zien we de golven snel veranderen van zachte deining naar golven van een meter. In de wind zijn de golven heel snel aan het opbouwen. Annelies stuurt ook een uur, van zeeziekte geen spoor. Peter neemt het over om schuiner door de golven te varen en de klappen beter op te vangen.

Met de oostenwind kunnen we niet rechtstreeks naar de Port-Joinville toe (niet bezeild) dus we moeten een slag naar buiten maken gevolgd door een slag naar binnen. Het is flink nevelig, klam en vochtig met onverwacht hoog opbouwende golven en het doet ons besluiten de motor aan te doen en de haven van Joinville toch zo snel mogelijk te bereiken. Ons plan om te ankeren aan de zuidkant van Île d'Yeu gaat dus niet door. Dicht bij Joinville zien we meerdere schepen hun toevlucht nemen tot de haven. Het is bepaald niet lekker buiten. Als we een half uur in de haven liggen barst de regen echt los en 's nachts bliksemt en stortregent het van 3 kanten.

In Nederland is het blijkbaar eender, we vernemen later van Frank Brinkhuis, onze buurman, dat thuis de garage en de werkkamer in de kelder blank staan door de zware regenval. Frank heeft de hele nacht gedweild.

Île d'Yeu: een edelsteen in de oceaan

Mocht het toch nog ankerweer worden dan zouden we met de Skadi naar de ankerhaven kunnen vertrekken. Maar het loopt anders: Annelies is niet in topvorm door een infectie waardoor we de ochtend “langzaam” doen en aankijken of Annelies wat herstelt. Vroeg in de middag geeft Annelies het ja-sein om te gaan fietsen en we rijden op deze mistige maar warme dag naar de noordwestkant van het eiland. De fietsjes doen het weer goed de heuvel op, met elektra. Het is een bosrijk gebied, gemengd met dennen en loofbomen en grote varens. Het bos staat aan de rand van het strand dat oranjeachtig van kleur is. Van noordoost rondfietsend naar zuidwest komen we prachtige kliffen tegen met piepkleine strandjes ertussen. Afgebrokkelde rotspartijen liggen in kloven boven water waar de zee kabbelt. Over de rotsen is een landschap ontstaan met grassen, mossen, doornstruiken en vetplanten. We bereiken ook onze be-

oogde ankerplaats en zien hoe mooi hij is, speciaal nu na het hoogseizoen. Een aanrader: Plage des Vieilles!

Men verft hier de huizen wit en de luiken zijn net als in Bretagne lichtblauw lavendelkleur. Deze grotendeels vakantievilla's staan nu verlaten in het bos; de toeristen zijn vertrokken.

Als we aan de noordwestkant van het eiland aankomen raken we onder de indruk van de zee die op de rotskust beukt. En dit is een rustige dag.... je kunt je voorstellen welk spektakel het met veel wind geeft. Wandelaars nemen de tijd voor dit schouwspel van de zee. Dit eiland kent veel facetten van gesteenten, flora en divers landschap. Vanaf elke hoek is het zicht op kust en zee schitterend.

Dit eiland in de Vendée, dat 20 kilometer van het Franse vasteland ligt en 23 km² groot is, en gelegen is ter hoogte van Saint-Giles-Croix-de-Vie, is misschien wel het mooiste Franse eiland. De authentieke sfeer is goed bewaard gebleven met zijn 20 kleine dorpjes met sfeervolle witte huisjes. Vervoer wordt hier amper met de auto gedaan, er zijn veel fiets- en wandelwegen van zand en grind en er rijdt 1 bus. Rotsen, kliffen prachtige zandstranden, en duinen, een eiland met vele gezichten. Een niet te missen plaats van de woeste kust is het Oude Kasteel, een burcht uit de 14e eeuw die recht op de zee uitkijkt, en die Hergé geïnspireerd heeft bij zijn bekende stripverhaal het Zwarte Eiland. Een edelsteen in de Atlantische oceaan.

1 september, van Joinville naar Les Sables-d'Olonne, 30,4 mijl

We hadden het plan om al heel vroeg naar La Rochelle te varen maar de hele nacht heeft er een behoorlijke wind gestaan, we schatten een 5 à 6 Bft. Hierdoor is er een behoorlijke golfslag opgebouwd. In de loop van de vroege ochtend is de wind pas afgenomen maar de golfslag zal nog niet veel afgenomen zijn. Reden voldoende om de plannen wederom bij te stellen en een tussenstop te maken in Les Sables-d'Olonne.

Geen haast. We vertrekken pas om 11:00 uit Joinville. In de haven trekken we het Grootzeil erop en zetten we koers naar Les Sables-d'Olonne. Buiten gekomen blijkt de golfslag toch te zijn afgenomen en met alleen het Grootzeil, een bakstag windje en achterin lopende goven wordt het een pleziertochtje. Als dan ook de zon nog doorbreekt kan de dag niet meer stuk.

Mola mola...

Peter ziet ineens een soort vin boven water, die af en toe omkiept, dan weer omlaag hangt en weer omvalt. We vermoeden dat we een maanvis gezien hebben.

De maanvis of klompvis (*Mola mola*) is de zwaarst bekende beenvis. Een volwassen dier weegt gemiddeld 1 ton, en is 1,8 meter groot, maar er zijn ook exemplaren bekend die 2300 kilogram wogen en 4 meter hoog waren bij de vinnen. De maanvis leeft in alle grote oceanen waar het klimaat gematigd tot tropisch is. De noordelijkste plaats waar ooit een maanvis is aangetroffen zijn de wateren rond Alaska. De maanvis leeft van kwallen, plankton en kleine

visjes. Door zijn grootte en zijn taaie huid heeft hij weinig natuurlijke vijanden. Vaak worden deze dieren opgemerkt wanneer ze bijna bewegingsloos op hun zij aan de oppervlakte liggen. Daaraan hebben ze de Engelstalige naam Sunfish te danken. Een vrouwtje kan tot 300 miljoen eitjes in een legsel afzetten, wat geldt als record voor een gewerveld dier.

Het is voor Peter onmiddellijke reden om een vislijn over boord te zetten, niet voor een maanvis maar voor makreel. Het zal toch ééns lukken! Na verloop van tijd gaat de paravaan rare bewegingen maken en als de lijn opgehaald wordt blijkt er een geep gespiest te zijn door een van de haken. Dit is een mooie aanvulling voor het avondeten.

Om 17:30 lopen we Les Sables-d'Olonne binnen, herkenbaar aan La Tour d'Arundel. Dit kasteel dat werd gebouwd in opdracht van de Prinsen van Talmont in de XVe eeuw, werd in 1622 overmeesterd door de protestante leider Soubise. Onder het bewind van deze laatste werden vestingwerken gebouwd.

Het kasteel diende onder Lodewijk XIII als garnizoen en werd in 1796 tijdens een Engels-Nederlandse aanval verwoest. In 1835 werd het kasteel gekocht door de staat. Van 1986 tot 1994 vonden restauratiewerkzaamheden plaats. In het kasteel bevindt zich nu het Musée de la Mer. Deze toren maakt deel uit van het verdedigings-

systeem van het Château Saint-Clair. Het eerste vuur dateert uit 1593. In de 18e eeuw was de toren van La Chaume de enige vuurtoren van de Vendée. De huidige vorm is het resultaat van restauratiewerkzaamheden die dateren uit 1857 -1858. De laatste vuurtorenwachter verliet de toren in 1995.

De haven van Les Sables d'Olonne

De Port de Plaisance omvat de Quai Garnier en de jachthaven Olona. De Quai Garnier is gelegen aan de zuidkant van het westelijk deel van de vissershaven. Het staat onder leiding van de Chambre de Commerce en kan grotere jachten accommoderen. Wij krijgen een ligplaats aan het bezoekerspontoon. Het blijkt laagseizoen te zijn wat betreft de havengelden en dat scheelt meer dan “een slok op een borrel”. Tegenover ons ligt de kade waar gloednieuwe Beneteau Lagoons worden afgeleverd en hier en daar zijn de eerste eigenaren van deze catamarans druk in de weer om hun schepen in te richten. Een leuk tafereel om te volgen.

Verder noordelijk ligt de grote jachthaven Olona. Deze haven heeft plaats voor 1500 schepen waarvan 110 voor bezoekers. Dit is de grootste jachthaven van de Vendée en een van de belangrijkste van de Atlantische kust. De haven Olona staat vooral bekend om de havenvoorzieningen die geschikt zijn voor het houden van grote watersportevenementen. De haven beschikt over 600 meter pontons die bestemd zijn voor deze activiteiten, wateren van ruim 5 meter diep en een uitgestrekte esplanade aan wal: de Place Vendée Globe.

De Everest der Zeeën

De Vendée Globe is een non-stop solowedstrijd om de wereld zonder hulp van buitenaf en bekroont zo het vermogen van zeevaarders om tijdens stressvolle momenten technisch te kunnen ingrijpen op hun boot. De voorbereiding is essentieel en de zeeman bepaalt zelf zijn vaarfilosofie. Tussen het voorkomen van overbodig gewicht en de noodzaak om vervangingsmateriaal mee te nemen, moet er een subtiel evenwicht worden gevonden dat bepalend zal zijn voor de drie maanden durende race.

De race is in 1989 opgericht en wordt sinds 1992 elke vier jaar gehouden. Het is een serieuze beproeving van het individuele uithoudingsvermogen en het wordt door veel zeilers gezien als het ultieme oceaan racen. Om die reden wordt deze wedstrijd “De Everest der Zeeën” genoemd.

Na het eten verkennen we de omgeving. We stappen op het veerpontje de “Navette Maritime”. Deze “Passeur” circuleert het hele jaar door tussen het centrum van de stad en de wijk La Chaume. Er zijn 2 haltes: een halte aan de kade Quai Guiné van het visserskwartier en een halte aan de kade George V van het Quartier La Chaume. De “Passeur” brengt ons naar de andere kant van de rivier. Er zijn aan beide kanten veel restaurantjes maar een aantal zijn al dicht, teken dat het hoogseizoen voor de Fransen er nu echt op zit. Voor ons is dat geen nood, want onze vakantie gaat gewoon door. We slenteren en nemen een ijsje. We hebben maar 1 avond om in Sables d’Olonne door te brengen, want we zijn op doorreis. Toch krijgen we leuke indruk van het havengebied.

2 september, van Les Sables-d'Olonne naar La Rochelle, 34,3 mijl

Niet te geloven: we zijn op vaart naar Baskenland! Wat een mijlpaal. Zo voelt dat nu. De weersvoorspelling is uitermate gunstig om na een dag La Rochelle, via Royan naar País Vasco (Baskenland) te varen. We kijken elke dag op Windy in de hoop dat deze voorspelling zo blijft.

En vandaag gaan we om 11:30 de haven uit en zetten direct de zeilen erop, het lijkt weer een prachtige zeildag te gaan worden. Er is nog wat bewolking maar de zon breekt steeds vaker door. Om 14:00 moet de motor aan, want met 1 knoop snelheid en nog 25 mijl te gaan wordt het anders wel heel laat voor we aankomen.

Ondertussen hangt er weer een vislijntje in de hoop nu eindelijk die kilo's makreel te vangen voor bij de paella vanavond.

Tegen 5 uur is er weer wat wind en rollen we de Genua uit en gaan we zeilend onder de 2,9 km. hoge brug door die La Rochelle verbindt met het eiland Île de Ré.

9.7.1 Legendarisch Île de Ré

De legenden zijn alomtegenwoordig in de folklore van de bewoners van Île de Ré. Een legende vertelt dat het ontstaan van het eiland Ré voortkomt uit verschrikkelijke aardbevingen die een Romeinse stad met de naam “Antiochië” (zie de oorsprong van de naam “Pertuis van Antiochië”) hebben verzwolgen, en dat de enige overblijfselen van deze gebeurtenissen de eilanden Ré en Oléron zouden zijn. De bewoners van Île de Ré zeggen dat de ruïnes van de mythische stad alleen in goed weer zichtbaar zouden zijn. Dit is slechts een legende, maar in 1809 liep een schip aan de grond op het puntje van Chanchardon en de kapitein van het schip zag “de kalkstenen trottoirs die de overblijfselen van een Romeins gebouw zouden kunnen zijn “. Daarnaast plaatste de geograaf Reclus in zijn beroemde boek “de Universele Aardrijkskunde”, Antiochië op de plek

van Chanchardon. Een andere legende, informeert ons dat zeezeilers in de tijd van het oude Egypte, die op bevel van Ramses II om de wereld zeilden, aangespoeld zijn op Martray (in de buurt van de huidige stad Ars). Ze zouden er een kleine piramide gebouwd hebben.

Vlak voor de haven blijkt de paravaan waar we makreel mee willen vangen verdwenen te zijn, die zal wel weer aan een van de grote kwallen zijn blijven hangen die we ook weer vandaag voorbij zagen drijven. Het wordt dus een nogal kale paella.

Om 18:30 komen we aan bij La Rochelle. Wij kunnen niet in de Vieux Port liggen vanwege diens lage waterstand. Wij varen naar Port les Minimes, een immens grote marina van 3.000 ligplaatsen. We tanken direct weer de dieseltank vol met 113 liter. Tripcom berekent dat we op de motor 2 liter per uur gebruiken en daar zit ook de diesel bij die de kachel verbruikt. Niet slecht dus. Verwachtingsvol en ietwat ongeduldig kijken we alvast op de iPad naar de havens van noord Spanje... want dat begint nu wel heel dichtbij te komen. Nu begint toch echt het gevoel op te kruipen dat we al heel ver weg van Nederland zijn. Want Spanje... das toch wel een heel eind weg...

9.7.2 La Rochelle

Niet te geloven: we hebben al 3 dagen internet! Zonder de Domino dongel. We zijn overigens naar de Orange-winkel gegaan om te vragen wat er is gebeurd met onze laatste prepaid-card, want we waren alle giga-bite-tegoeden kwijt. Blijkt dat bij aankoop wij door de verkoper niet zijn aangemeld/geregistreerd bij Orange en dan na enige tijd is al je tegoed gewoon verdwenen want je bent niet bekend. We kregen nu wel een cadeautje: 500 MB als troost. Dat was in het shopping-walhalla (dames!) La Rochelle, geen schoenen gekocht voor Annelies, alhoewel dat wel een kwelling was net als het aanbod van ijs. Peter

heeft een paar reserve Birkenstocks gekocht, want de zomermode eindigt ook in dit land, er ligt nu alleen maar wintergoed in de winkels.

9.7.3 Een prachtige oude Hanzestad stad.

Absolute blikvanger zijn de twee middeleeuwse torens aan de poort van de haven, de Sint-Nicolaastoren en de Kettingtoren. Met de bouw ervan werd in 1372 begonnen.

Daarbuiten op Les Minimes ligt de Skadi, in de grootste haven voor plezierjachten van Europa, met 4599 ligplaatsen, waarvan 464 voor bezoekers, verdeeld over 4 basins. Deze enorme jachthaven is ondanks zijn grootte niet onaantrekkelijk om te zien voornamelijk door indeling en vanwege de omringende parkachtige wandel en fietsboulevard. Rondom de haven zijn veel maritieme winkels en bedrijven en iachtbouw viert hoogtij.

Een weetje: het oude onderzoekschip de Calypso dat Jacques Yves Cousteau vroeger gebruikte als mobiel laboratorium voor oceaanonderzoek en in 1996 zonk in de haven van Singapore, is tegenwoordig te zien in het maritiem museum van La Rochelle.

Maar we gunnen onszelf slechts 1 dag want we willen met het gunstige weer verder varen, zoals Wikke van der Hoek zegt: je moet varen als de wind goed staat.

La Rochelle heeft zijn oude gebouwen bewaard, zoals de kamer van koophandel uit de 18e eeuw, het Convent dat een prachtige gevel met pilaren heeft en nu van binnen dienst doet als theater, de kathedraal en kerken, middeleeuwse renaissancehuizen en 18-eeuwse reders en koopmanshuizen. Ook de vele arcadestraten met de vele modewinkels, chocolaterieën, en kleine cafés, dragen bij tot de schilderachtigheid van de stad. Er zijn mooie terrassen rondom de oude binnenhaven en veel...ijsjes: tip: “Glacier-Crêperie-Brasserie-Bar-Non-Stop”, je vindt hem niet ver van de middeleeuwse vuurtoren. Mmmm... Er zijn enkele aantrekkelijke Japanse restaurants en ook fastfood corners. We wandelen heerlijk door deze prachtige stad, genieten van de architectuur en sfeer, waarvan je in deze maand waarschijnlijk het beste kunt genieten.

*C'est en septembre
Quand les voiliers sont dévoilés
Et que la plage tremble sous l'ombre
D'un automne dé-bronzé
C'est en septembre
Que l'on peut vivre pour de vrai
(Gilbert Bécaud)*

La Rochelle is gesticht in de tiende eeuw en werd vanaf de twaalfde eeuw een belangrijke haven. In 1137 maakte hertog Willem X van Aquitanië La Rochelle tot vrijhaven. Tot de vijftiende eeuw bleef La Rochelle de grootste haven aan de Atlantische kust. Er werd voornamelijk wijn en zout verhandeld. De Tour de la Lanterne is nog steeds een markante toren uit de 15e eeuw en die diende als verdedigingswerk en als vuurtoren.

In 1576 vluchtte Hendrik van Navarra van het hof te Parijs naar het protestantse La Rochelle, waar hij het katholieke geloof opnieuw afzwoer, en optrad als leider van het verbond tussen hugenoten en gematigde katholieken die vrijheid van religie voorstonden.

De stad raakte ten slotte op 10 september 1627 in conflict met het centraal gezag van koning Lodewijk XIII, toen kanonschoten werden gewisseld met koninklijke troepen. Het gevolg was de Belegering van La Rochelle waarbij Kardinaal de Richelieu La Rochelle 14 maanden omsingeld hield, tot de stad zich overgaf, nadat twee derde van de 25.000 inwoners de hongerdood was gestorven. De stad moest haar burgemeester en privileges afstaan. De toenemende vervolging van de hugenoten mondde uit in het intrekken van het Edict van Nantes door Lodewijk XIV in 1685. Veel hugenoten emigreerden, onder andere naar Nederland en naar Noord-Amerika waar ze in 1689 New Rochelle stichtten, in de buurt van het huidige New York.

Er volgde een bloeiperiode, gekenmerkt door intensieve handel met de Nieuwe Wereld (Nouvelle France in Canada, en de Antillen). La Rochelle voerde een levendige driehoek handel. In Afrika werden slaven gekocht, van de plantages op de Antillen suiker, en in Canada bont. De stad maakte artistiek, cultureel, en op het gebied van architectuur een bloeiperiode door.

De stad verloor ten slotte haar handel en boette aan belang in gedurende de periode van de Zevenjarige oorlog, de Franse Revolutie en de napoleontische oorlogen. Tijdens deze periode raakte Frankrijk veel van het gebied dat het in de Nieuwe Wereld bezat kwijt. Bovendien verloor Frankrijk veel van zijn macht op zee door aanhoudende conflicten met het Verenigd Koninkrijk, waardoor de rol van havens als La Rochelle sterk verminderde.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog vestigde de Duitse Kriegsmarine een onderzeebootbasis in La Rochelle. De speelfilm *Das Boot* (1981) zou hier later worden gesitueerd. Duitsland hield aan de stad vast tot het einde, en zo werd La Rochelle als laatste Franse stad bevrijd.

9.8 4 september, van La Rochelle naar Royan, 53 mijl

Met een beetje pijn in ons hart verlaten we La Rochelle. Je hebt nou eenmaal van die plekken waar je hart meteen aan verknocht is, en dat is deze keer La Rochelle. De stad staat in onze top 3 op onze reis. De tocht verloopt rustig en geleidelijk met amper wind uit het noordwesten. We varen dan ook met de motor aan. Er volgt oceaandeining van opzij en als Annelies maar zijwaarts en aan de lage kant blijft waar ze de deining ziet wegrollen onder het schip, dan gaat het weer best.

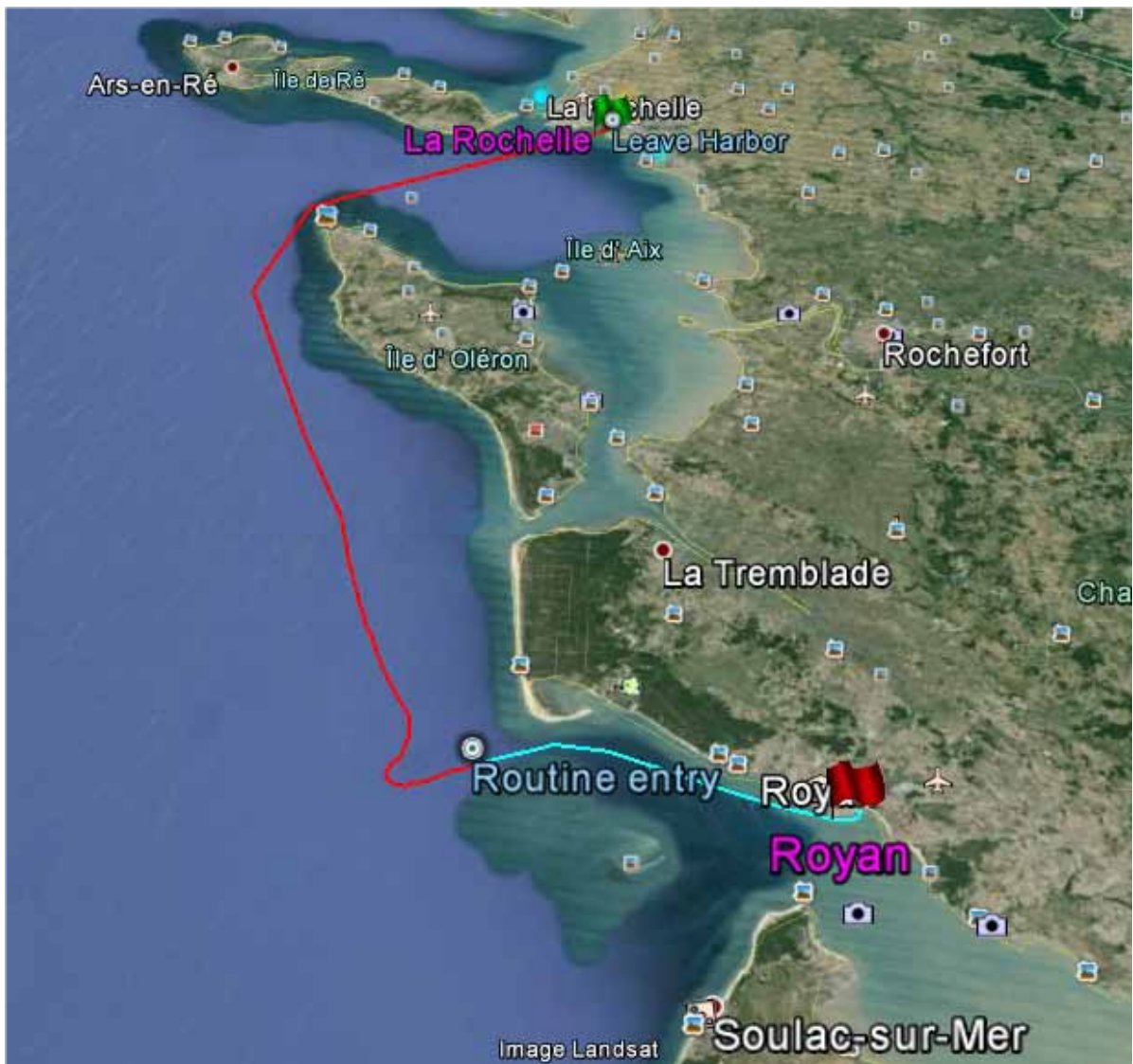
Rond een uur of 2 beginnen de windgolven op te bouwen en tegen 15:30 zijn ze behoorlijk hoog. Peter heeft inmiddels de koers bijgesteld, dicht langs een ondiepte om een voor Annelies wat comfortabeler koers te varen. Met varen langs de ondiepte zou het goed moeten gaan want het is tenslotte ook halftij.

9.8.1 Golven tegen deining

Uit het niets komen de golven met punten en deining tegelijk, we constateren dit tijdens een hapje in de kuip. De punten van korte golven botsen tegen de lange hoge deining en de Skadi wordt naar alle kanten geworpen. Het wordt opeens een heel avontuur. Dan gebeuren een paar dingen tegelijk: de zee is wild, Peter gaat sturen en proberen met de golven mee te lopen. En plotseling ziet Peter de diepte op de meter heel sterk teruglopen Als

hij weer op de plotter kijkt ziet hij dat we vlak bij een ondiepte zijn waar nog maar 2 meter water is. Zo lopen we aan de grond! Met halftij zou hier 4 meter water moeten staan, maar de dieptemeter loopt terug tot onder 3 meter. Annelies brengt voorwerpen in veiligheid in de kuip, dingen die gaan vallen en kapot kunnen gaan maar ook dingen die ons zouden kunnen verwonden. Ze gaat de kajuit in en ze legt de katten op een veilige plaats in hun speeltunnel op de bank De oriëntatie raakt zoek in de kajuit en een blik naar buiten brengt het gevoel van - waar ben ik en wat gebeurt er allemaal- weer terug. Boven roept Peter: „het gaat niet goed!!!!” En hij stuurt onmiddellijk van de ondiepte weg. Hierdoor beginnen de hoge golven met soms brekers zijwaarts op de Skadi te beuken.

Annelies vermoed even dat we waarschijnlijk van koers veranderen en daarom ineens open zee invaren want Peter heeft immers altijd gezegd: als er storm komt ga dan nooit naar de kust, juist niet! Maar er is blijkbaar iets heel anders aan de hand, ziet ze als ze terug in de kuip is.

De gevaarlijke zee-wasmachine uitkomen is lastig maar we bereiken dan toch na 20 minuten overspoeld te zijn, rustiger en dieper vaarwater: we hebben i.p.v. minder dan 3 meter gelukkig weer 20 meter onder de kiel. Terugkijkend naar de ondiepte zien we daar de koppen nog op de golven staan.

Terugkijkend naar wat er nou eigenlijk is gebeurd, blijkt Peter een getijde-berekeningsfout gemaakt te hebben. I.p.v. 18:00 uur laag water, bleek het om 16:00 uur al laag water te zijn waardoor we niet met halftij maar met laagtij in de buurt van de ondiepte zijn geweest, met golven van een meter of meer is dat niet slim. Les van de dag: controleer altijd wanneer het hoog- maar vooral wanneer het laag water is en denk niet dat je de getijdentabellen uit je hoofd kent.

Ingesloten foutje van een ervaren schipper en zoals zo vaak kan juist ervaring leiden tot onachtzaamheid, omdat een ervaren iemand denkt: ik weet het allemaal wel...

Na een half uur gaat toch even de Genua uit en de laatste 10 mijl gaan we zeilend over de Gironde naar Royan. Op de Gironde staan rare wind tegen stroom golven door het snel uitstromende rivierwater van de Gironde. Een warme douche en een blik paella in de avondzon doen een mens goed. De katten voelen zich thuis aan de steiger met genoeg nieuw vermaak in de omgeving. Zo in de haven waar het rustige water om de boot kabbelt is het onvoorstelbaar wat een geweld er op zee kan zijn.

9.9 5 en 6 september van Royan naar Hondarribia, 145 mijl

Vandaag en morgen wacht ons een lange tocht, de laatste mijlen om in Spanje te komen.

We varen om 10:20 weg uit Royan en nemen een “betond paadje” langs de

punt van de Medoc. Hierna gaat het linksaf de hele strandkust van de Vendée af. Op een rustige zee en in de zon genieten we van een eenvoudige doch voedzame hamburger. De planning is dat we de ca. 145 mijl in 1 traject varen en we hebben afgesproken dat we de motor bijzetten als de snelheid onder de 4 knopen komt. Zelfs dan is het een tocht van 36 uur en dat is voor onervaren Annelies wel heel lang.

Direct om de punt van de Medoc kan de Genua uit bij een 4 Bft. uit het noordwesten en de Skadi loopt 5 knopen over de grond. Wel staat er wat oceaandeining die door de wind wat wordt aangewakkerd en een beetje vervelende slingering van de Skadi tot gevolg heeft. Rond 19:00 begint de wind weg te vallen, overigens precies volgens de voorspelling van Windguru, en komt de snelheid inderdaad onder de 4 knopen. Dus de ijzeren zeilen (de motor) gaat aan en die blijven er de rest van de tocht bij staan.

Rond 21:00 zien we een prachtige zonsondergang en niet gehinderd door wolken zien we de zon onder de horizon zakken. Meteen wordt het een stuk kouder en de zeilpakken komen tevoorschijn en worden aangetrokken. Het loopt tegen 23:00 en Annelies wil proberen wat te slapen. Ze gaat naar binnen om in de punt van het schip te slapen. Binnen een paar minuten komt ze terug met de opmerking: “dat gaat het niet worden”. Door de golfslag moet de stuurautomaat nogal wat corrigeren en dat heeft tot gevolg dat de punt van Skadi rare bewegingen maakt. Ze gaat in de achterkooi liggen en Peter hoort geen geluid meer uit de ingewanden van de Skadi komen en neemt dus aan dat het slapen lukt.

Annelies vindt het lastig: in de punt word je uit het lits-jumeaux geslingerd en achterin slapen is dicht bij het geronk van de motor. Het slingert daar ook iet-

wat. Annelies accepteert het en met een ontspannend pilletje valt ze diagonaal liggend op het bed in slaap. Midden in de nacht wordt ze wakker, compleet gedesoriënteerd en ze kan de weg uit bed niet meer vinden, in deze slaapkajuit in een malle slaapstand en na een droom over thuis. Tja, ergens moet toch de uitgang van het bed zijn...?

Peter heeft om de 10 mijl een waypoint in de plotter gezet en de stuurautomaat is zo ingesteld dat deze de route exact volgt. Geen gevaar dus om te dicht bij de kust te komen of het militaire schietgebied in te varen (welke is de slechtste van de twee??). Echter volgens de almanac is hier een 3 mijlszone waar je veilig doorheen mag varen zonder gevaar bij eventuele schietoefeningen. En dat gaan we doen.

Peter doodt de tijd met lezen van de Magiër van Feist op de e-reader en om het half uur even kijken of er niets aankomt. Gelukkig kan hij op de plotter of er vissersboten in de buurt komen, hier gebruiken de vissers wel AIS zodat ze zichtbaar zijn. Gedurende de hele nacht zijn er een tiental vissers in de buurt geweest maar de Skadi heeft niet hoeven uitwijken.

Onder vaart zie je een vuurtoren op de kust: de Phare de Contis die een zicht heeft van 18 mijl. Peter ziet deze vuurtoren 6 uur lang en dat geeft hem een gevoel dat we geen meter opschieten. Soms denkt hij dat dat rotting zelfs een stuk meeloopt, maar uiteindelijk zijn we er voorbij. Natuurlijk wel op vaart naar de volgende vuurtoren.

Om 5 uur besluit Annelies dat ze Peter gaat aflossen maar dat “gaan we dus niet doen”. Waar heb ik dat meer gehoord? Peter vindt namelijk dat Annelies maar lekker in haar warme bedje mag blijven. Annelies probeert het nu maar eens in de punt in ons eigen bed. Met de gedachte dat slapen niet meer gaat lukken valt ze in zachtjes in dromenland.

Om 07:00 wordt het weer licht en om 08:00 uur komt Annelies naar buiten en gaat Peter een uurtje binnen liggen. Het is een prachtige zonsopgang en je voelt de temperatuur al iets oplopen. Een half uur voordat we bij Hondarribia zijn komt Peter weer naar buiten en zien we Hondarribia en het begin van de Pyreneeën opdoemen. We meren de Skadi veilig af in de Spaanse marina. Excuus: Baskische marina.

Terugkijkend was het een mooie rustige tocht met een schitterende sterrenhemel, veel koffie, een Red Bull en veel hoofdstukken van de Magiër van Feist. Voor Annelies een kleine triomf voor het eerst toch een paar uur geslapen te hebben in een schommelend schip. Zo gaat het best lukken naar Madeira t.z.t. denken we. ***WE ZIJN IN SPANJE ! ! ! !***

9.10 Onze reis to zover

9.10.1 Samen continue in een kleine ruimte

Mensen vragen zich wel eens af: als je nou met zijn tweeën op zo'n klein bootje zit, hoe ga je dat dan doen als je ruzie hebt? Klein bootje? Wel 12 meter met 3 kamers en eventueel de kuip en deuren die dicht kunnen. Ook die van de badkamer.

Natuurlijk krijg je een keer strijd. Wij kennen elkaar nu 1 jaar en 8 maanden. En in deze situatie op zee zie je weer nieuwe dingen van elkaar dan op de wal, thuis, in het dagelijks leven. Bij ons kwamen de vragen en twijfels over elkaars bedoelingen op het moment dat we op zee waren en Annelies volkomen overvallen werd door veranderd gedrag van Peter en bij Peter idem dito van Annelies en dat kabbelde nog een paar dagen door. Je komt dan in een situatie terecht waarbij je steeds een onderzoekende blik werpt naar je partner en de verkeerde interpretatie geeft aan gedrag of taal en je verkeerde conclusies trekt. De oplossing komt dan als je vraagt: is er iets? En als de ander zich ook helemaal uitspreekt en dan komt er een klein dingetje - boven water - dat de aanzet is geweest tot het grote misverstand.

9.10.2 Onze route

